

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК XLIX. Ч. 253. Джерзі Ситі, Н. Дж., субота, 1-го листопада 1941.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

No. 253. Jersey City, N. J., Saturday, November 1, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТИВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Сокоу: ВЕрген 4-1016 4-0807

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЛЕТУНСКА ФАБРИКА В НЬО ДЖЕРЗІ ПІД ФЕДЕРАЛЬНОЮ КОНТРОЛЕЮ

БЕНДИКС (Н. Дж.). — З припорушення президента Рузвельта секретар війни Г. Стимсон вислав федеральні війська, які заняли летунські фабрики в Бендикс, Н. Дж., де від кількох днів відбувалися демонстрації та заворушення між страйкуючими й не-страйкуючими робітниками. Страйк вів Комітет Промислової Організації. Стверджуючи, що „наш край знаходиться в небезпеці“, президент приказав держати фабрику під охороною федерального війська так довго, як „це буде потрібним для оборони краю“. Це вже третя з ряду фабрик, яку на протязі останніх місяців перебирає федеральний уряд під свою контролю. Перша була в Інглевуд, Кал., а друга в Карні, Н. Дж. По закінченню страйку відтягнуто військо з тих фабрик. Військові гарнізони, що стаціонарують на Говернорс Айленд і Санді Гук вислали до Бендикс сильні відділи для охорони фабрики.

ПЕРЕМИР'Я ВУГЛЕВИХ СТРАЙКАРІВ

ВАШИНГТОН. — Джан Луїс, голова юні вуглевих робітників, викликав страйк майнерів та завізав їх до дальшої праці в копальнях з тим, що це перемир'я триватиме лиш до 15. листопада ц. р. Якщо до того часу власники копалень не підуть на стрічу робітникам, страйк знову почнеться.

ВІЩЕ ІЗОЛЯЦІОНІСТІВ В НЬО ЙОРКУ

НЬО ЙОРК. — Заходом ньюйорського відділу „Америка перша“ відбулося в четвер в Мадісон Сквер Гарден віще ізоляціоністів, на якому промовляли Ч. Г. Ліндберг, сенатор Б. Гвілер і Дж. Кюдагн, б. амбасадор до Бельгії. Як гості були рівнож сенатори Най і Кларк. Ліндберг звернувся до своєї атаки проти президента Рузвельта та тих, що на його думку разом з ним ведуть Америку до війни. Він твердив, що колиб Англія та Франція були дозволили Німеччині піти на схід в 1939. р., Європа випадала б нині інакше. Тепер з цієї війни вийде побідником Німеччина, або ціла Європа буде зруйнована.

але з внутрі. Гвілер казав, що президент поробив таїні оцінки Англії та без уповажнення Конгресу вмішує Америку у війну. Кюдагн твердив, що Америка одинока може приневолити Німеччину до мира. Інтервенція нічого не допоможе, Америка мусіла вислати понад 8 мільйонів війська, щоб успішно напасти на Німеччину. На вічу було 20,000 осіб.

ВЕЛИКА КАТОСТРОФА АМЕРИКАНСЬКОГО ПАСАЖИРСЬКОГО ЛІТАКА

СТ. ТОМАС (Онтеріо, Канада). — Згинуло 20 осіб, 17 подорожних і трьох членів залоги, при страшній катастрофі американського літака компанії „Амерікен Ерлайнс“, що впав у Канаді на землю та згорів негайно. Літак летів з Нью Йорку через Бофало-Дітройт до Шікаго. Всі пасажери самі аме-

ПОСПІШНА ДОСТАВА ЛІТАКІВ СОВЕТСЬКІЙ РОСПІ

ВАШИНГТОН. — Випадки в Советській Росії приволоють Америку висилати чимсьорше якнайбільше літаків, навіть тоді, коли це йде на кошт самої американської армії. Найбільші клопоти — це справа транспорту. Американські офіційні чинники є того переконання, що достаточна допомога Америки та Англії може есентуально вплинути на стабілізацію фронту в Росії. Ще кілька днів тому нові американські бомбовики були призначені тільки для американської армії, а відтак шойно до Англії, Росії та Китаю.

АМЕРИКА НЕ ПІДЕ ЯПОНИЦЬ НА УСТУПКИ

ВАШИНГТОН. — З Вашингтону доносять, що Злучені Держави Америки в жадній мірі не уступлять Японії та не дозволять їй на дальші імперіалістичні підбої на Далекому Сході. Зміна уряду в Токіо значно припинила хід американсько-японських переговорів. Однак ця провокація порозуміння між обома державами не означає, що між ними вибухне зараз війна. Навпаки, як подають ці столичні чинники, загроза війни на Далекому Сході тепер значно зменшена.

НІМЦІ ЗДОБУЛИ ДВА МІЛІОНИ ТОН ЗБІЖЖА НА УКРАЇНІ

НЬО ЙОРК. — Ралф Інгерсол, редактор ньюйорської газети „ПМ“, що тепер вернувся з Москви, твердить, що Совети не втіли знищення всего збіжжа на Україні і що німці здобули в Україні що найменше 2 мільйони тон вимолоченого вже збіжжа. Ці його твердження підтримує другий американський кореспондент Фредерік Овкснер, який тепер об'їжджає Україну з німецькими військами. Він пише, що перед Очаковом, кореспондент бачили велику кількість зібраного збіжжа на шляху 265-милевої їзди. Інший знову американський кореспондент, що перебував в Одесі, твердить, що по селах є багато поживи, яку очевидно не втіли знищити.

ЗМЕНШИТЬСЯ 3,000,000 ЖИДІВ В ЕВРОПІ, КАЖЕ ІХ ПРОВІДНИК

ПІТСБУРГ (ПА.). — Д-р Н. Голдман, член Жидівської Агенції для Палестини, заявив, що внаслідок теперішньої війни та расових переслідувань в Європі, число жидів впаде з 10 до 7 мільйонів. Він твердив, що около 2,000,000 з того числа треба буде перевести до Палестини. Він закликав американських жидів, щоб вони піддержували сїоністичний рух та допомогли збудувати „жидівський національний осідок“ в Палестині. Д-р Голдман промовляв до жидівської жіночої організації „Гадаса“, що відбувала свою річну конвенцію.

ЛИСТОПАД

ФР. КОКОВСЬКИЙ.

ГЕЙ ВСТАВАТЬ! БУДІТЬ ЖИВИХ!

Листопадових, слотних днів
Пливе до мене тихий снів.
Цей снів на сон колише вас,
Що полягли в гарячий час
Листопадових Днів.

Припасти хочеться до етіп
Христа, руками дерти гріб.
Кричати: „Хлопці, гей, вставати!“
Будити заревом погнів
Листопадових, світлих Днів!

В. КУПЧИНСЬКИЙ.

ВСЕ ВИПЛАТИТЬСЯ ЗГОДОМ!

Ті тисяч-тисячі могили,
Ті тисяч-тисячі калік,
Хто каже вам: За дармо!...
Народ жадав життя і сна!
Тож сум на бік і жалі на бік,
В бадяжі струни вдармо!

Хто з них упав на полі жертв
За цілість крадених ланів,
За правду і свободу,
Тому, що дав найбільшу з жертв.
Він перипий з вибраних снів,
Він вільний для народу.

І жалі етас мені цих снів,
Що вам за заревом погнів,
За ваші рани, кров і труд,
На стоїтані гробів падує.
І жалі етас цих снів.

Хто немічним вернувся у дім,
Хто втратив руки, ноги, зір,
Чи скарон слуху, мови,
Той буде стаятися усім,
Яко доказ чести, як примір
Великої любови...

Ті тисяч-тисячі могили,
Ті тисяч-тисячі калік,
Все виплатиться згодою!
Із них народ вогонь до жил
Зачерпнуватиме пожив.
Бо етас від них народом.

ВИ ЙШЛИ...

Ви йшли... не було вам зупину
У злих лиш могутня кров.
У мізку сильна жажда волі,
В душі палаюча любов.

Ви йшли...
І кровю волю здобували
І трунами стелили шлях
Кудю йшли...

Вийшли... А ділі ми будем іти
Промощенням вже шляхами,
Під звуки сурми продовжати
Давно почате діло вами.

Стефанія Мартинюк.

ВЕЛИКА НІМЕЦЬКА ДОБИЧА НА УКРАЇНІ

КИШИНЕВ. — Репортер американської новинарської агенції Ю.П. Фридерік Овкснер, дістав від німців нагоду переїхатись через ті східно-європейські території, які в останніх часах німці здобули від Советів. На тих територіях він знаходив позначки великої боротьби і багато військових могили. Водночас він знаходив свідчення, що край не є зовсім знищений, а навпаки, він припускає, що німці мусіли взяти на Україні величезну добу. Всюди по Україні, куди він переїздив окупаційна військова влада старається привернути порядок і поставити край знов на продукційну стопу. Але самі німці говорять, що їм забере щонайменше один рік, щоб привернути назад продукцію. Всюди видно брак робучих рук, бо советська влада забрала з собою великий відсоток чоловіків здібних виконувати тяжку роботу. Українці, каже Овкснер, „є розважко готові співпрацювати з окупаційними властями в цілі заведення порядку“. Ці новини Овкснер зібрав на шляху з Кишинева в глибину Басарабії.

НІМЦІ ЗРОБИЛИ НЕБЕЗПЕЧНИЙ ПРОЛОМ БІЛЯ МОСКВИ.

БЕРНО. — До Берна з Москви доносять, що біля Москви, в околицях міста Алексіна німці зробили небезпечний пролом. Посуваючись здовж східного берега ріки Оки німці підійшли недалеко до Серпухіна. Знов зпід Малоярославця вони посунулись вперед аж до берегів ріки Нарі. Советські сили постійно зводять з німцями бої, стараючись висунені частини відтягти від звязку з рештою армії. На ростовським фронті дальший наступ німців здержано. На Кримі німці роблять певні посушення вперед.

менник Ерскін Калвел, повернувшись з Москви, заявив, що ціла Москва є підмінована. І колиб навіть німці ввійшли до міста, то при помочи радієвих хвиль советської влади здалека висадять в повітря всі будинки в місті.

ПЕРЕНЕСЕННЯ СОВЕТСЬКИХ ФАБРИК.

КУЙБИШЕВ. — Американський журналіст С. Л. Солзбергер доносить, що советським властям вдається успішно переносити фабрики виробу воєнних матеріалів далі на схід і ті фабрики там наново починають продукцію. Він каже, що бачив власними очима одну фабрику, яку перенесено впродовж трьох тижнів з Ленінграду далеко на схід, а яка на новім місці не лиш, що вповні відновила свою давню продукцію, але її значно збільшила. Солзбергер на основі того заключає, що справа засобу советської армії буде додатньо для Советів розвизана, навіть коли вони втратять свої найголовніші міста.

БОМБАРДУВАННЯ БРИТИЙСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

ЛОНДОН. — Бритійські летуни з успіхом бомбардували на півночі Європи один порт, з якого німці вивозять потрібні матеріали на північно-російський фронт. Також бомбардували французький порт Брест. Зновуж бритійська армія стояча в Північній Африці масово бомбардувала міста полудневої Італії.

ЯПОНИЦІ ГОТОВЛЯТЬСЯ ДО ЗУДАРУ.

ТОКІО. — Японський прем'єр Тойо виголосив дві промови, в яких підкреслив, що Японія далі продовжатиме раз вибраним шляхом і буде старатись запровадити в східній Азії „новий лад“. Дня 15 листопада ц. р. сходиться на наради японський парламент. Вже тепер японські газети передбачають, що після тих нарад прийде до удару сил Японії з Америкою і її союзниками.

ІТАЛІЙЦІ ДИСКУТУЮТЬ СВОЄ БОЛЮЧЕ ПИТАННЯ.

РИМ. — Секретар Фашистської партії, Роберто Фаріначі, в прилюдній промові в Триєсті заявив, що по закінченні цієї війни, як виграють держави „осі“, Німеччина не зрадить Італії, а справедливо поступить з нею. Це габсбурська Австрія була все ворогом Італії, а не Німеччина, казав він. Німецькі й італійські інтереси все доповнювались і доповнюються тепер. Тому всі італійці тепер повинні прямувати лише до одного: до перемоги. Він далі перестерігав своїх слухачів, що війна може потягнутись довше і що треба буде поносити жертви. В ту війну, говорив він, Італія мусіла вступити. Це вона сама підготувала довгий час ґрунт для неї.

ЗИМОВІ „ЗАТЯГУВАННЯ ПОЯСА“ В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН. — Німецька влада перестерігає своїх громадян, що внаслідок війни в часі зими треба буде зносити різні труднощі і нестачі. Зокрема треба буде громадянам поменше їздити поїздами.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter, at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед
появою числа, в котрім оголошувач хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗЕМЛЯ — ЦЕ МИ

Останній вистрілював набій.
А тут крутом червоний рій.
За набою: хлопці: сік, рубав,
Аж сам порубаний упав.
Та хоч під ноги ворогам
Поклався, ще кричав: «Не дам!»
І до землі припав грудьми:
«Вона, це — я! Вона, це — ми!»

Не затирила ні автора, ні
місця, звідкіля виписала собі
колись цю поезію. Мабуть од-
нин з безлічних впливів вір-
шованого мистецтва, що їх
стільки залишилося після на-
шого останнього національно-
го зриву. Промовила до мене
хоч скромним у вислові, а
переконливим натяком на це,
у чому найсильніше жерело
геройських чинків та патрі-
отичних почувань одиниці чи
нації: у любови рідної землі.

Шматок ґрунту, що на ньо-
му ставили ми перші кроки.
Не все гладкий — не все сте-
лений квітком. Колов стерню,
чи стівав клейким осіннім бо-
лотом, — та все був свій рід-
ний. Спершу тісний, обмеже-
ний — кінчився границею
батьківської загороди. Розши-
рився потім дитячою уявою
до небосхилу та приманював
таємницею нового, незнамого
світа. З літами, з нашим фізич-
ним та духовним дозріванням
розростається до «величезного
простору замкненого від ві-
ків людським цим самою мови та
надбання. І кожна його пядь
ставала наче ця земля біля
батьківського порога: своя
близька, рідна.

Любов до рідної землі — це
так, як почування для мам:
заки навчилися ми, чи довіда-
лися про моральні повинності
та зобов'язання, що їх треба
нам платити для цієї, якій
завдячуємо своє життя. Від ві-
ків наш нарід саме так розу-
мів любов до рідної землі.

На ділі є воно лиш оцінкою
матеріальної вартості землі
та її здібності прокормити
власника — кажуть творці
матеріалістичних теорій. Та —
чи багато плодів дає каменис-
та фінляндська земля, що
вистелася трупами цих, для
яких варту була вона їхнього
життя? Чи вартувала щось ця
грудка землі, що її у вузлик
привозили тут наші переселен-
ці з призначенням розсіпати
її по своїй могилі?

Я мала нагоду відвідати тут
одного разу родину поляків-
переселенців, що виводить се-
бе зі старого, шляхоцького
роду землевласників нашого
Поділля. На столі у гостинній
лежала книжка: літературно-
етнографічний нарис Поділля,
у вибагливім виданні та палі-
турці. На першій сторінці жі-
ноча рука — як довідалася я
пізніше — сестри господині
виписала гарним почерком:
«Нехай тебе скарає Бог, ко-
ли у Америці забуду про на-
ше прегарне Поділля!»

О, іронію! — думала я:
Ось наша прадіда земля, а
привязують себе до неї всіма
можливими способами та си-
лами ці, що займали її проти
волі історичного власника та
стали її прокляттям. Але по-
хвалити огорнув мене жак. Чи
багатою з цих, яких ми ли-
шили в краю залежить так ду-
же на цьому, щоб любов до
рідної землі не слабла у нас з
хвилею, як стратили ми її під
ногами? Чи — на сором! — не
плекають для нашої землі
сильніших за наші почування
ці, що є на ній лиш непросте-
ними зайдами? Чи багато з
нас тут відчуває духовний зв'я-
зок з рідною землею так
сильно, щоб став він підйо-
мом нашого духа та заохотою
до її захисту?

правдивого, глибокого почу-
вання для землі, що на ній від
віків розвивався наш нарід.

Це цінність лиш для нас.
Для цих, що торкалися цієї
землі руками, дихали її пахо-
щами, раділи її плодами. Для
наших тут дітей вона все бу-
де лиш красунею невідомою,
що її чар змальовувати бу-
дуть після вимог і здібностей
своєї уяви. У нашому серці
старіємося вдержати образ
рідної землі такої, примамли-
вий, як дорогої людини, що з
нею довелося нам розстатися на
довго, чи на завше.

Земля — це сила. Не за му-
зеї, фабричні димари, чи книж-
ки у бібліотеках ведуться вій-
ни, траплять життя мільйони. Усе
можна набуту, зруйновану від-
будувати, страчене відзискати,
коли є земля — простір, що
його можна віддати для вжит-
ку людини. Не маємо багато з
цих річей, що при сьогодніш-
ньому укладі сил та обстави-
нах рішають про могутність на-
роду. Але маємо землю, що її
вживали віками та держалися
кріпко довгими бездержавни-
ми епохами. Вона і наші для
неї почування — це те най-
сильніше, що стане підставою
нашого кращого, вільного
життя.

Клявдія Олесницька.

ГРИЦЬКО ЧУПРИНКА.

Рідний Край

Росквітний степ... Убогі села...
Се ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний.

Як часто я в твоїх налігах
З тобою, краю мій, живу,
Бо вірою я не тільки в мріїх —
Ти будеш вільним набути...

Твої сини на всі дороги
Старцями вбогими пішли;
Дарно чумацькі куратори
Вони попродали воли.

Давно степи свої широкі
Вони заралою зарали,
Другі власники звали.

Нашади правдіди дебелих
В ярмі дають твої сини...
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний.

А всеж надійним вільним жаром
Твої сини вже розпеклись;
О, краю! Може незабаром
Ти будеш вільним, як колись.

Росквітний степ... Убогі села...
Се ти, мій краю чарівний?
Мій рідний край такий веселий,
Мій рідний край такий сумний.

Як би...

Якби не було 1. Листопада
1918. року, то, писав старо-
краєний „Наш Пропор“, той
день, себто 1. листопада, ми-
нав би „беззвучно в безконеч-
ній черзі буднів, що їх так ба-
гато на сірій дорозі життя і
що такі подібні до себе в
своєї монотонній простоті,
як дві каплі листопадового
дощу, що впадуть десь сві-
танком, зі заплаканого неба,
як два останні, пожовклі ли-
стки, що злинуть з тим дощем
на болотисту дорогу“.

Та Великий День Першого
Листопада 1918. року — був.

Того дня багрянцем схо-
див ранок. Кривавою загра-
вою залів цілий схід. Золо-
тив ранні роси. Цілував чорні
скиби. Ратай з моголистами
жменями, що йшов за плугом,
пускав чепиги з рук і здиво-
вано — тривожно глядів на
кривавий схід...

Звідки та ясність? Звідки
цей могутній гул, той шум,
той таємний, дужий подув,
що розхитав гребіну сороч-
ку на широкіх грудях, якби
шукав — за серцем...

Щось здригається в грудях
Івана без роду і без долі.
Щось там тріщить і валиться.
Він кидає плуг серед поля і
жеє навання до дому.

А тут — Господи! Що це? —
Стара мати здіймає зі су-
хої шиї посвячений хрестик і
притискає до спечених уст...
— Хто? Де?!

Так! Це він. Син. Стрункий,
русавий! Кров і молоко. Цілує
руки, прощається.

— Будьте здорові тату, ма-
мо! Я йду!
— Де? Сину, де? —
— Там!...

Де ясність. Де сходить сон-
це.

Клониться сива голова на

вінець з осінніх рож на са-
мітну могилу з березовим
хрестом...

Так рік за роком...

Колись, — це станеться, як
миг блискавиці, воскресне Во-
ля над золотими купулами
Святого Софійського Собору.
Люди клякатимуть по зелених
книжкових горах і будуть мо-
литися за тих, що не дожили
світлої хвилі Воскресення.

Так!
Тоді, прийдуть найбільші
Роковини.

Але пам'ять про той один
Листопадовий День не згине,
— доки битиметься хочби од-
но українське серце.

Бо в той День — це серце
відчуло, що воно воістину у-
країнське.

В. ПАЧОВСЬКИЙ.

Вічний Народе!

Вічний Народе, Генію туги,
Ставлять тирані для тебе стік;
Рвуть тобі серце, випекли очі,
Ллють потоки крові і сльози!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Вся Україна в шумі пожежі,
Від болю снів волосся рве,
Здавали горло, чоло здолали,
Шарпають душу, та ми жовем!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Луна пожежі кровавить Бога,
До Його трону бухає дим —
Мучені всіми мукми світа
Кличемо правди стоном страшним!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Славили очі нам та пурпура,
Вирвав нам серце кішмири плач.
Згну на столі, та з мого серця
На всіх тиранів бухне картат!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Зродиться мстник з кровавих туг —
Встане народ мій, вічний наш дух!

Провідна Зірка

Це в Олеся — національна честь. Ідуть вночі лише за
нею, виває поет свій поневолений нарід. Держать її, ту
керму, кріпко в руках могучих, аж поки в уміах блиску-
чих не завітє свята земля.

Нагадаємо ось ті слова поета, згадуючи Перший Ли-
стопад 1918. року, та роздумуючи над тим, що тепер ді-
ється у Львові, Києві та всій Україні, та що робити і як
поступати тим, що беруться боронити української справи
поза Україною.

В дні Першого Листопаду 1918. року український
нарід у Львові утвердив своїм поступком те саме, що аме-
риканський нарід проголосив дня 4. липня 1776. року
у своїй Декларції Незалежності Злучених Держав Аме-
рики. Себто, що як кожний, так і український нарід має
право змагатися до щастя, а якщо хто позбавляє його цього
природного й божого права через насильство, деспотизм
і тиранію, то є не тільки його правом, але й обов'язком це
насильство зупинити і тиранію скинути.

На тому самому тлі зродився теж і Четвертий Уні-
версал у Києві, а з ним зродився теж і проголошена 2.
січня 1918. року Українська Народна Республіка.

Як те, що відродилося в Києві, так і те, що зацвило у
Львові зістало здолане насильством і тиранією. Настала
пова неволя, під різними чужими владами і формами, яка
існує і досі. Як знаємо, більша частина українського на-
роду попала під владу червоних кошовиків, що навіть не
розуміли душі осілого українського хлібороба, привязано-
го до могили, до степу, до садку, до рідної землі. Переслі-
дуваний Хвильовий питає себе: „Невже я зайвий чоловік
тому, що люблю безумно Україну?“ І очевидно, що був
зайвий. Бо якже не міг бути зайвим для червоних зай-
дів той, що писав: „Я до безумства люблю небо, траву,
зорі, задумчиві вечори, нічні осінні ранки“, „наші україн-
ські степи“ і „вишневі садки“. У диких кошовиків і в їх-
ній літературній критиці називано таке писання „банди-
тизмом“. А коли Хвильового притискали і вимагали при-
статися до їхньої політики, він відповів: „Я не бандит, я
українець“.

Але ж і під час, бо провідна зірка була при ньому.

Це правда, що Хвильовий закінчив життя самогуб-
ством, бо не міг довше видержати переслідувань. Але та-
ки до смерті задержав при собі провідну зірку — націо-
нальну честь, даючи собою приклад, як треба поступати
в найтяжчих хвилинах нації тим, що її дійсно люблять і
шанують. Бо не можна виправдувати ніякого насильства
і ніякої тиранії. Неволя, якою вона не була — червона,
брунатна чи яка інша — є неволею і нічим іншим. З неї
одного з них не дозволяє погоджуватись національна честь.
Неволею можна, коли вже нема нішого виходу, тільки тер-
піти, але й це тільки до слушного часу...

Л. М.

У Світлий День Першого Листопаду

(3 Листопадових промов).

Сьогодні стоїть перед на-
шими очима та рідна земля,
з якої ми вийшли. Та сама, я-
ку українські імigrанти, поки-
даючи її, прощали словами:

Ми не кидаєм рідної землі
Задля материн, аї задля вітків,
Але що жити не хочуть нам діти,
Прости нам мати!

Ось та сама земля стояла
перед мною у всій своїй тра-
гічній величч, у всій своїй сла-
ві та у всій своїй радості та
смутку, коли не так давно,
відвідаючи її, стояв я на висо-
кій Замковій Горі у Львові й
оглядав з неї престольний го-
род Західної України.

Споглядаючи на гарні пала-
ти і розкішні сади та парки,
нагло очі мої звернулися в
сторону того залізничного шля-
ху, що виходить з Підзамча
і пнеться на схід, в сторону
Бродів чи Тернополя, що до-
ходить до річки Збруч, а далі
несеться в сторону Києва. І
здавалось мені, що це не чор-
ні залізничні пасма пнуться в
дадечині, а червоні струї жи-
вої крові, що випливає з під
серця Львова, щоб доплисти
до Києва і там розлитися в
великому серці Соборної У-
країни.

І бачив я тоді у своїй уяві,
як шляхом тим ступає славне
лісько запорозьке. І чув я,
як грали на передній війська му-
зички: довбуші, трубації й сур-
жакі. І бачив козаків на кон-
ях, у високих шапках, у крас-
них жупанах, зі стрільбами та
саблями, а декотрих з бунчу-
ськими та політичними голови. Та

ками в руках: це були старші
отамани, сотники і полковни-
ки. За кіннотою гуркотіли
гармати, а далі йшли вози з
порохом, кулями і харчами.
А над ними всіми маяли ріж-
нобарвні козацькі прапори.

І видавалось мені, що те
військо вже під Львовом і вже
розтаборилось довкола міста.
А була це пізня осінь, велико-
пам'ятні листопадові дні, але
— з 1648. року.

І ніби бачив я серед падаю-
чого жовтого листа море ко-
зацьких шапок. І козацькі гер-
би біля валів міста. А на горі,
недалеко окопів — ясненько
можу постати козацького
батька — Великого Богдана.

Сидів на воронім коні, весь в
одязі, сияючій від золота і
дорогих каменів та держав в
руці гетьманську булаву, при-
глядаючись ворожим пози-
ціям. Бачив, як впала під но-
ги коня куля, якою оборонці
Львова хотіли поцілити геть-
мана. І не міг надивуватись,
чому не великий гетьман і во-
йовник грається з Львовом
як з дитиною, чому не каже
козацтву і черні наступати на
той Львів, що став гніздом
польських шпегів і не роз-
бити їх, маючи з собою таку
велику силу. Цеж був час, ко-
ли ціла Галичина кинула. На
Покуттю зібрав Семен Висо-
чан 15,000 повстанців, вели-
чезну на ті часи масу люда,
готового до бою. А при бою
Богдана було не тільки вій-
сько, але були і найкращі вій-
ськові та політичні голови. Та

великий гетьман чогось отя-
гався. Постояв під Львовом,
взяв невеличкий окуп і від-
ступив від облоги, заявивши,
що не хоче нищити славної
української столиці й україн-
ських міщан, що залишилися
у місті. Відступив, казавши
пустити на місто 20 гарматних
стрілів, щоб показати, що як-
би був хотів, то й сліду не
булоб остало по Львові. А
польська легенда розповідає,
що це св. Ян з Дуклі спас
Львів...

І бачив я відступаюче з га-
лицької землі українське вій-
сько й те, як вертала на села
польська шляхта і як мсти-
лась за селянську бунту. Це
була слава польська пафоси-
кація з листопада 1648. року,
коли то палено цілі села, ка-
зовано сотки тисяч селян, а
тисячі вивішано. Це так у
кровою безборонних україн-
ських селян душила Польща
галицька листопадові пориви
до волі в 1648. році.

Та за те й сама попала в
неволю.
Ще не вийшов я з цього
спогляду, як чуло там, де стою,
новий гук гармат. І бачу пе-
ред собою Листопад з 1848.
року. Це бомбардує Львів ав-
стрійський генерал Вільгельм
Гамарштайн, бо польська
Гвардія підняла повстання. Ні-
мець не пожалував Львова, як
пожалував його Хмельниць-
кий, а вслід за тим польська
гвардія відразу піддалася, зо-
жидла польські вірли і покори-
лась австрійському вірлові. І
не було св. Яна з Дуклі.

І станути ще перед моїми
очима і ті „стріли з руського
батальону“, що то формував-
ся у ті Листопадові Дні, що їх
боронили „найякшнішого
паня“... А претин, як тільки
минула небезпека, „найякш-
ний пан“ забув за „вірних ру-
сина“ і віддав їх на поталу

тим, що проти нього бунтува-
лись...

Споглядаючи на залізничний
шлях, що веде до Львова від
Відня, немов бачив я ту масо-
ву депутацию, що виїхала 12.
грудня 1845. року з Львова
під проводом о. Івана Озарке-
вича до царя на скаргу і по-
жаління, співаючи пісню „По-
дивися царю, який нарід
бідний“. Аж 150 бідних селян
виїхало тоді до Відня, 25
міщан, 24 священників і 22 з
цивільної інтелігенції. Та їх
навіть не пустили до царя,
„Бувайте здорові“, сказав ца-
р делегації з кількох людей
і то все. А шляхта польська
далі гукнула, Криваві Баденів-
ські вибори з 1847. року та
невинні українські жертви за-
ставили навіть польську мо-
лодь у Кракові зачати збира-
ти грошеву допомогу роди-
нам вбитих і зарпторених до
визволення українців, щоб таким
чином ратувати хоч трохи
честь польського народу.

З Високого Замку оглядав
я і той нещасний Львівський
університет, який колись ца-
р ріддав українцям, а як не-
безпека минула, дав полякам.
Бачив я проту в тім універ-
ситеті українську кров і тих
600 українських студентів, що
в 1901. році зробили сесією
з університету і пішли в чужі
краї, щоб там продовжати на-
уку в голоді й холоді й хоч
тим продемонструвати перед
світом проти польського мо-
шанства і безправства. Перед
моїми очима стояло Ляцьке,
де за намісника Потоцького
жандарми повбивали селян,
що зійшлися на наради над
реформою виборчою. До мо-
їх ух доходить відгомін тих
„труб, якими в галицьких со-
йми українські шпегі заглушу-
вали проекти польської шлях-
ти, що наклали нові пута

на український нарід. І бачив
я теж і тих українських Січо-
вих Стрільців, що теж стояли
при Австрії, хоч вона так ча-
сто зраджувала український
нарід, поки не прийшов Пер-
ший Листопад з 1918. року,
коли то судба дала змогу у-
країнцям сказати Австрії й
польській владі: „Бувайте здо-
рові“, як це колись сказав
австрійський цар до украї-
нської делегації.

Ось так на Замковій Горі,
де я стояв і де колись стояли
українські князівські дружин

Перша Українська Музична Передача

Лютий 1919. року. Часи великої війни. Бідне — напів розвалене містечко Ширець, постій Семеї Галицької Бригади. Старшинська Харківня. За столом, праворуч команданта бригади, сидить гість, молодий поручник кінноти. Атмосфера трохи напружена. Цей гість є висланцем Команди Корпусу для проведення звіту зі стану коней бригади.

„Пане поручнику, каже командант до висланця, „я радий дати вам всяку поміч. Завтра раніш обіде в товаристві одного з старшин команди оба підлеглі подки. Там на місці вам допоможуть оцінити стан коней бригади.“

„Одначе маю до вас діло менше офіційного характеру. Ви є визначний український скрипак, студент музичної академії у Відні, стилістичний австрійського міністерства освіти. Під фірмою міністерства ви концертували для чужих. Коли ви були добрий як скрипак для чужих, то як буде з нами?“

Знайшлася скрипка в місцевому вчителі. Повідомлено негайно телефоном усі частини довгого фронтового відтинку.

Дивний був це концерт! Задимлена темна кімнатка телефоністів, ледви освітлена малою „кухонною“ лампою. В кутику на скрині сидів заслужений командант бригади, на краю тапчану його шеф штабу. Тільки телефоніст діловито і спокійно вдихався в приладі телефонічного інструменту, чи звук передається для всіх ліній пологового телефону.

Щире „дякую“ було виразом зворушення отамана.

Нараз телефоніст голосить, що на всіх лініях щось в роді революції. Багато слухачів хоче передати свої враження. Переміг голос телефону аж знайдале віддаленої сторони, аж десь зпід Любича чи Комарна, що передавав: „Здоров Рому! Іди одразу за ту радість, яку викликали звуки імпрізованого фантазі на стрілецьку народну пісню, яку чути було аж — на 30 кілометрів.“

Минуло багато літ. Радіо передає музику з континенту до континенту, а згаданий тут артист свій власний півгодинний концерт на радіовій станції W. J. Z. (тепер N. B. C.). Він осягнув різні признання, даючи концерти по різних великих саях Америки. Був високо піднесений майже всіма ньюйоркськими часописами по своїм концертам в Town Hall, одинадцять літ тому. А тепер знову в тій самій залі дня 9 листопада ц. р. дає свій власний концерт з власною музикою і з музикою інших українських композиторів. Це буде виступ вже зрілого артиста, відомого нам п. Романа Придаткевича. Та його виступ перед телефонічною сіткою Семеї Галицької Бригади — є і буде для мене найдорожчим. І знаю, що теж і п. Придаткевич захоче його як найкращий спомин між сторінками книги своєї артистичної кар'єри.

Стрілець.

ПАНАТЕНАЙА

Релігійно-національні свята були завжди в старовині джерелом загального підйому духа у громадян, були мірилом духової і фізичної їхньої справності, а разом давали тривку запоруку доцільності такого виховання громадян, в якому добро загально було все на першому плані. Уряджуване що третій рік в Атені загалом державне і релігійне свято на честь Аteni, опікуни міста і цілого краю, було разом іспитом фізичної і духової справності усіх громадян. Усім була дорога нагорода на ігрищах не тому, що тим способом міг кожний доволити свої пусті забаганки, але через свою побіду кожний громадянин причинявся до прославлення свого городу, а передовсім до звеличення всевладної покровительки Аteni.

Щоби отже свято випало якнайвеличавіше, про це дбали державні власті з королем-басилевсом у проводі, разом з верховною радою — сенатом і діловим комітетом. Ціле торжество складалося з двох частин: світської і релігійної, обидві частини рівновартні і обидві трактовані з однаковою пошаною. На світську частину складалися в часах доісторичних періодів на двоколових возах, які в часах історичних перемінялися в гіпичні змагання, що відбувалися на надморській рівнині Пірею. Звеличником гіпичних змагань є Піндар, що утворював у своїх творах свої враження з цих змагань, а героєм його творів є Герон зі Сиракуз, ідеал кожного старовинного володаря в змаганнях за світлу нагороду перемоги. Другою точкою світської частини торжества були атлетичні змагання (сьогодні тяжка і легка атлетика). Тут крім більшої фізичної справності відгравала велику роль також згармонізована ритмічно конструкція рухів змагунів. Брак гармонії і ритму не тільки в рухах тіла змагунів підчас змагань становив найголовнішу хибу змагунів, але були це також кардинальні хиби в вихованні молоді, проти яких так рішучо виступали старовинні. Платон, рішучий речник і учитель гармонії, подає в „Правах“ свою дефініцію ритму, що його називає „порядком руху“. Ритм цей з легкістю знаходимо, каже він, у всіх проявах життя природи, коли зблизка приглянемося ї розв'язкові, в якому теж людина знаходить належне собі місце і ролі. Ті, що вийшли зі змагань побідниками, доставали як нагороду начиння з оливою, це були ці славні панатенайські амфори, яких власники вважалися найшасливішими людьми на світі.

Дуже важною точкою панатенайської врочистості були також музичні змагання, що від часів Перікла відбувалися в одеїні на Акрополі. Тут молоді рапсоди декламували уривки з національних епосів Ліяди і Одисеї, співали в супроводі китари або флету пісні мистців слова Аляка, Сафони і т. д. На цю врочистість сходилися греки з цілої Аттики і приїздили з далеких її кональон, щоб тільки налюбуватись чаром рідної пісні, натішитись блеском поетичного слова.

Найторжественнішою хвилиною релігійної частини свята було зложення в жертві можній богині дорожочинної вишivanoї одежі — пельпосу. Вже в давній Трої складала цариця Гекуба за посередництвом жрекині цій самій богині дорожочинну одіж, а в т. зв. культурі кретенській таксамо почитано богиню Брітомартіс, „солонку дівицю“, обдаровуючи її дорожочинною тканиною. В Атені приготували одіж богині чотири вибрані дівчинки, що ввесь той час проводили на молитві і праці, а проект вишиваного образу мусів бути затверджений найвищою державною радою. Вночі перед торжественним походом до храму богині відбувалася врочиста „панахида“, підчас якої розлягалися по місті пісні піднесеного настрою, а на вулицях міста відбувалися перерони молодців зі смолоскипами, т. зв. лямаподромія. Невільники вставляли дубовим листям вулиці, що ними мав переходити похід. А коли настав ранок, товпи цікавих залягли вулиці міста, „зелені трибуни“ були переповнені. А було що оглядати, хоч би для прикладу цього року, коли „посвячувано“ Партенон-храм всевладної опікуни міста на Акрополі. Похід очолював гурт найвищих достойників держави. В супроводі міністрів, архонтів, пританів, членів військового генерального штабу поступав диктатор Перікл. Не забракло в тім товаристві теж начальників і делегатів повітів, колоній, а також усіх союзних міст. За цим добірним авангардом поступала найважливіша частина процесії, на яку споглядали вірні з великим пієтетом і побожністю. Оце вибрані дівиці-аррефори — несли дорожочинну тканину. Пізніше тканину що везено на кораблі, що до його поклади були притвержені колеса, щоб він міг вигідно посуватися вулицями міста, а тканина була привязана до шогли, мов вітрило. Достойні жінки міста несли у дарі богині золоті і срібні вота у виді амфор, а їх доньки несли жертвенні приладдя: ножі, перепаски, що ними вкрашували голови звірат, складаних у жертові, і поживу для них у виді ячменю або мукі зі сіллю, а позаду погоничі гнали ялівки й корови, призначені на жертву з різних плодів у виді великих округлих паланиць, а

Як Поширюють Історію України?

(У тій рубриці подаватимемо імена тих осіб чи товариств, що будуть закуповувати Історію України для американських інституцій чи американських визначних людей).

Алентав, Па. — Відділ 147. У. Н. Союзу замовив два примірники „Історії України“ М. Грушевського, заплативши за них з брацької каси, а секретар І. Федорак повідомляє, що ті два примірники будуть вислані ними до американських установ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Н. Д., Бостон, Масс.: Про справу, яку Ви порушуєте в своїм останнім дописі, була вже згадка в „Свободі“ парув разів. А на днях буде про це щезраз згадано. Думаємо, що тепер годі про це більше згадувати в дописах, бо про цю справу певно напишете ще один допис, як вона вже відбудеться. Справа продажі тикетів і подання точної програми належить до оголошень.

Г. Л., Менчестер, Н. Г. — Треба мати спеціальні знання, щоби могли писати широко без помилок про таку складну справу як — податки. Але зверніться листом чи карткою до „United States Treasury“ в Вашингтоні, а вони пришлють Вам даром коротенький памфлет п. н. „Know Your Taxes“, де Ви дістанете відповідей і на те, про що питаєте. Може це має місцева почта. Запитайте.

жінки їх несли збанки з вином. До піднесення настрою причинялася оркестра китаристів і флетистів, що мала свій освещений традицією репертуар. Похід замикав відділ старших громадян, що несли в руках олівні галузки — символ богині побідниці. Для збереження якнайбільшого порядку був призначений відділ кінних і піших ефебів, які з випробованою справністю сповняли свою функцію. Ціла врочистість не могла не зворушити до глибини всіх прихвних громадян і чужинців, мусіла вона заімпонувати своїм блеском у святому культурному світові. Та святочний цей похід став передовсім джерелом надхнення для мистців. Завдяки геніальному Фідіві, що вирізбав на зовнішнім фризі Партенону найбільш суттєві для нас частини цього торжества, ми маємо можливість оглядати молодих атенських ефебів, що сиділають своїх рвучих до бігу коней, сидючи в сідах, стримують насильно поводами живолювий розгін скороногих тварин, і інших, що приготувались до врочистого походу. Можемо сміло повторити за вченими, що заховані до наших часів 22 плити цього фризу становлять під мистецько-технічним оглядом найцінніший пам'ятник, що його створила грецька штучка взагалі та який, на щастя, хоча в ушкодженій формі, доховався до наших часів.

Про велике виховне значіння релігійно-національних свят ніхто з нас сьогодні не сумнівається. Звичай цей, що його вже практикували в своєму суспільному житті старовинні не затратився ніколи, хоча його кудьові форми в тім, що засадниче, зовсім відмінні від сучасних. Нема кривавих жертв, нема багатих княжих дарів, зате є тепер, як і були давніше, молитовні настрої учасників, що в спільній молитві єднаються з божеством, зеднуючи його поміч для своєї спільної цілі.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Gifted Soloists, Fine Music Are Treat At Prom Concert

By ROSE MACDONALD

Richly gifted solo artists and an orchestra in top form under the direction of a distinguished young conductor, united last night to give, in Varsity Arena, one of the outstanding of the season's performances. It would have been a splendid evening of music in any case, but surely there was more to it than fine musicians rejoicing in giving fine performances.

These people—conductor, artists, orchestra—were devoting their gifts without money and without price to a purpose close to the hearts of all people of good will—the British War Victims' Fund, initiated by The Evening Telegram. Surely the sympathies which inspired principals and the ninety musicians of the orchestra had their inspiring effect upon their work.

It was an acutely responsive audience, too, which listened, and none listened with more sincere enjoyment than Her Royal Highness the Princess Alice. This was evident from the close attention which she gave to every aspect of the program, the ardor with which she applauded each offering.

ADMIRABLE PROGRAM

The program itself was admirably designed by the guest conductor, Edwin McArthur. For it he had chosen first-class music, yet music within the understanding of all who might come to hear it. The choices for the solo artists were such as to display at their best the gifts of the artists—Lubka Kolesa, young Ukrainian pianist, now resident in Canada through the fortunes of war, and indeed a handsome acquisition to the cultural life of this continent; Thomas L. Thomas, young Welsh baritone with, indubitably, a career before him also. Conductor and soloists came to Varsity Arena last night as tried fighters, for each has proven his or her worth within recent weeks. Though last night was something special!

Mme. Kolesa is an unusual young woman; with a tremendous vitality and in its superb strength of her playing she reminds one rather of Myra Hess, though the temper of the two artists is quite dissimilar.

ТЕМНА ТЮРМА ДЛЯ БУВШИХ ФРАНЦУЗЬКИХ ПРЕМ'ЄРІВ

ВШП. — Для трьох бувших французьких прем'єрів, яких засуджено на тюмму за втягнення Франції у війну в час, коли та не була пригтована, тепер посадять в таку тюмму, в якій ніколи не видно промін сонця. Та тюмма знаходиться в Піренейських горах, в форті Портале. Вона є видобана внутрі високої гори і не має цілком вікон.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

WILKES-BARRE, PA. — The St. John Baptist Society, Branch 223, will hold their monthly meeting Sunday, Nov. 2, 1941, after High Mass at St. Peter & Paul Ukrainian Church 421 1/2 street. All members are urged that all members attend this meeting. The Fin Sec. Mr. T. Hrynkiw urged that all members pay his or her dues or debts, or they will be suspended from brotherhood. Come one, come all. — John Hrenecin, Rec. Sec.

Novae, perhaps, on second thought, is the more closely similar, though while we mention these names it is with the consciousness that Mme. Kolesa is very much herself as she plays with superb authority over her instrument, with a dazzling brilliance which is at the same time graciously, compelling. The young pianist, who commands such remarkable technical resources, is never in most dynamic passages hardly glittering. With her greatest exposition of power she shows also true sweetness, and she and the orchestra were in complete rapport in von Weber's Concertstück, F Minor, for piano and orchestra. It was a performance.

spirited, scintillating, beautifully clear-cut, showing the composer's music in its most sparkling aspects as well as revealing handsomely its sonorities.

Mme. Kolesa was most gracious with her encores, these again admirably chosen for the general enjoyment; an enchanting bit of Strauss, in the playing of which "Blue Danube" miraculously shed all those associations which by reasons of its hackneyed use, have too often beclouded the complete charm of the music; a brilliant exposition of Chopin, which made one hope wistfully, that one of these days the pianist would return and play a full Chopin program for us; for this she has all the requisite qualities of style. There was nothing that Mme. Kolesa played last night that seemed not exactly and beautifully right.

(THE EVENING TELEGRAM, Toronto, October 17, 1941.)

УВАГА! БОСТОН І ОКОЛИЦІ! УВАГА! ТОВАРИСТВО ім. ЕВ. КОНОВАЛЬЦЯ, ВІД. 238. У. Н. СОЮЗУ, буде святкувати

ДВАЦЯТЬ-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ СВОГО ІСНУВАННЯ

В СУБОТУ, 8 Листопада 1941., в 10. годині рано в місцевій православній церкві Пресв. Тройці відправити Впр. о. В. Касьяв торжественну Службу Божу, на якій кожний член, який від праці, повинен бути. Того самого дня ввечері у Бредфорд Готелю відбудеться ВЕЛИЧАВНИЙ БЕНКЕТ, на якому будуть прийняті визначні американці і гол. представник У. Н. Союзу М. Мурашко. Рішучо представники У. Н. Союзу і представники інших Товариств зложать привіт від Тов. в Бостоні. Тостмастер на Бенкеті буде молодий наш громадянин Андрій Прухницький. По бенкеті БАЛ.

У НЕДІЛЮ, 9 Листопада, всі члени будуть на Службі Божій в параді. По Службі Божій о. В. Касьяв відправити панахиду за померлих членів. Пополудні в 3. годині точно, в церковній галі почнеться СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ при участі Союзного Хору „Українська Муза“. На концерті будуть промовляти: гол. пресд. У. Н. Союзу М. Мурашко; першосудей нашого відділу. Звіт з відділового життя дасть Н. Давискиба. Будуть декламувати старших і дітей. Перед концертом буде знята фотографія за всіх членів нашого відділу, старших і дітей.

Просимо всіх громадян численно прийти. Гостей радо вітати. Будемо. Вступ на концерт за відзнаками.

Ювілейний Комітет.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

МОЛОДЕ СЕСТРИЦТВО СВ. АННИ, ВІД. 343. У. Н. С.

ілантовує:

ВЕЛИКИЙ „ГАЛОВІН ДЕНС“

В СУБОТУ, 1. Листопада (NOVEMBER 1, 1941)

В ПАРОХІАЛЬНІЙ ГАЛІ, 303 HUDSON AVE.

Початок у годині 7:30 ввечір. Вступ 35 ц.

Щиро запрошуємо Шановних Громадян, місцевих і околичних, прийти численно в костюмах.

За добру й веселу забаву ручить Комітет.

УВАГА! ІСТОН, БЕТЛЕГЕМ І ОКОЛИЦІ! УВАГА! СВ. МІСІЯ

В ВЕСТ ІСТОН, ПА., від неділ, 2 листопада, до неділ, 9 листопада; В БЕТЛЕГЕМ, ПА., від 9. до 16. листопада.

Головні відправи й науки в годині 7 ввечері кожного дня.

Місія буде давати Впр. О. МАРКІВ ЧСВВ.

Українці з доколичних міст і містечок сердечно запрошуємо взяти участь в цих місіях.

о. Михайл Колтуцький, душпастир.

УВАГА! УКРАЇНЦІ ДЖЕРЗІ СІТІ І ОКОЛИЦІ! УВАГА! ВЕЛИКИЙ ОСІННІЙ БАЛЬ

уряджує:

ТОВ. ДАРАХІВЩИНА, ВІД. 275. У. Н. С.

В СУБОТУ, 8. Листопада (NOV. 8, 1941)

В УКР. НАРОД. ДОМІ.

181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Початок у год. 8. ввечір. Вступ 50 цит.

Тов. Дарахівщина запрошує всі українські братства, товариства, клуби, сестрицтва й поодинокі гості. Всіх щиро вітаємо. На бали буде грати музика Петра Фелакі із Ньюарку, Н. Дж.

За добру забаву ручить — Комітет.

253,7

ЗАМОВЛЯЙТЕ ТЕПЕР

ІСТОРІЮ УКРАЇНИ ПО АНГЛІЙСЬКИ

A HISTORY of UKRAINE

By Michael Hrushevsky

СТОРІН 629, 4 КАРТИ, PRICE \$4.00

ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ“, Р. О. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут _____ доларів моні-ордером (чеком) і прошу вислати мені _____ примірників Історії України проф. Михайла Грушевського в англійським перекладі.

Ім'я _____

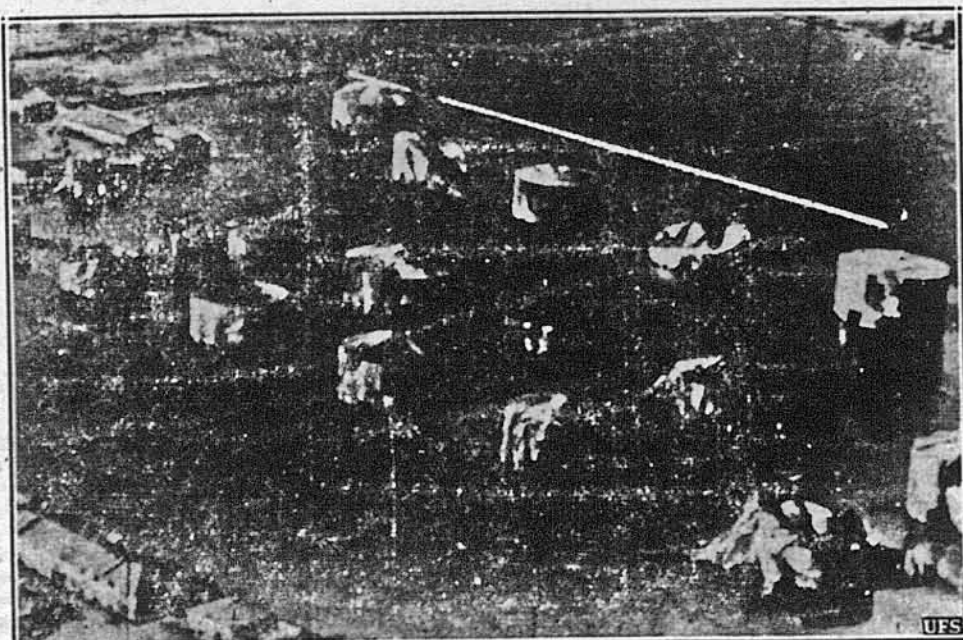
Адреса _____

Місто _____

Стейт _____

ВІРІЖТЕ ЦЕЙ КУПОН НА КРОПКОВАНІ ЛІНІЙЦІ І ЗАШЛІТЬ ЗО СВОІМ ЗАМОВЛЕННЯМ.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

НАФТА І ВОДА.—Придержуючись своєї політики нищити все, що вони не можуть узяти зо собою, відступаючи російські війська затопили, як каже нацистичний цензор, нафтові терени, щоб не дати нацистам їх уживати. Світлина, перелана з Берліну, показує нафтові повзи, розбиті бомбардуваннями, що стоять затоплені в воді.

Футра Михайла Туранського

Великий вибір
вже готових
зроблених футер
в різних мірах і
фасонах

Також виробляється
футра до наших інди-
відуальних вимог.

Маємо великий вибір
шкірок.

Прийдіть сьо-
годня і переко-
найтеся самі, чо-
му стільки багатих
жінок купує свої
футра в М. Туран-
ського.

Футра М. Туранського
є знані за їх якість,
виробничість і за їх де-
шеву ціну.

Persian Lamb
Hollander-Blended
Northern Muskrat

\$195⁰⁰

Natural Squirrel
Fine Persian Paw

MICHAEL TURANSKY

350 SEVENTH AVENUE

NEW YORK, N. Y.

LACKAWANNA

4-0973

Михайло Туранський є членом Укр. Нар. Союзу.

ОТВОРЕНО ЩОДНЯ ДО 7. ГОДИНИ ВВЕЧІР. В СУБОТУ ДО 5. ГОДИНИ ВВЕЧІР.

СТЕПАН МУСІЯЧУК.

Наш Торжественний Листопад

Така осінь урочиста...
Україна як Пречиста
Благословить всіх
Діточок своїх.
Свої дні, своя Влада,
Свої збори, свої ради,
Свої сули, свої гроші,
Свої школи, листоноші,
Свої війська,
Свій в нас лад...
Вояки, Перший Листопад!

Святий хвиля, небуденна,
Господом благословенна;
На горішках, у церквах
Моляться діди старі:
Боже! Вдяка днесь Тобі!
Ми щільні!
Наші діти право мають
На своїй землі.
І щільно діди стяг
І свята на образах
І землянку, маму рідну:
Земле, мамо,
Ти ще щільна!
Боже Святий!
Це наш Перший Листопад!

Гей, від Свята Листопада
Много мук,
Багато втрат
Був майдан і страх,
Та в муках і тюрмах
Серце твердло як зі стали.
Жертви смертні знов несемо
Та віримо:
Прийде час,
В осени
Вдарять дзвони.
Станем в лави
За стрілецьку славу,
За Вкраїну,
За свій лад,
За ту осінь торжественну,
Небуденну,
За наш Перший Листопад.

емство Сурма плянує перевести
того вечора конкурс співа-
чок, щоб спонукати українсь-
кі таланти, яких бра-
дається тепер відчувати при
всіх імпрезах. Будуть мати
нагоду виступити не профес-
ійні сили, котрі вже мають за
собою репутацію, а но-
вички, котрі побирають науку
співу, а ще не мали досі наго-
ди виступити перед українсь-
кою громадою. Виступ відбу-
деться у Вебстер Гол, при 11.
вул., у приватності окремо на-
ставлених суддів (журі) і при
здиві публіки. Кожна з спі-
вачок дебютанток дістане
нагороду, але три перші наго-
роди будуть призначені трьом
співачкам, що здобудуть при-
знання суддів або публіки.
Голоситися можна вже тепер
до музичного базару Сурми в
Нью Йорку. Подорожні будуть
подані у свій час в часописних
оголошеннях і по радіо.

BETWEEN
29th & 30th STS
16th FLOOR

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Праця в відділі 238 У. Н. С.

Наш 238 відділ У. Н. С. в
цього року не поступив вперед
так, як минулих років. Той по-
ступ змалів не лиш у нас, але
й по інших відділах, а то то-
му, що ті союзові працівники,
що приєднували членів, тепер
мають на це менше часу, бо
працюють довше години в свої-
х заняттях. Проте ми стара-
ємось надолужити цей застій
і притягаємо до праці стар-
ших і молодших.

В цьому році наш 238 відділ
святкує 20-літній ювілей. Ю-
вілей складатиметься з двох
частин. Дня 8. листопада, в су-
боту в 7. годині вечора, відбу-
деться в готелі Бедфорд бен-
кет. Чергового дня, в неділю,
відбудеться в год. 3. по пол-
святотичний концерт.

Щоб як слід приготуватись
до цього ювілею наш відділ

відбув 19. жовтня ц. р. свої
передювілейні збори, на яких
здавав звіт голова ювілейно-
го комітету, наш довголітній
союзний працівник та голов-
ний радний, Н. Давискиба. Він
заявив, що комітет працює
так як може, щоб свято випа-
ло якнайкраще. Комітет запро-
сив губернатора нашого стей-
ту, посадики Бостону, пред-
сідник У. Н. Союзу, та інших
знатних гостей. На тім юві-
лею буде представлено чіль-
ним родитим американцям,
що то є У. Н. Союз? А також
буде представлено всім нашим
людям, чому ми повинні доро-
жити цією найбільшою і най-
старшою українською інститу-
цією, та чому всі ми повинні
ставати її членами?

По справах ювілейних при-
йшли на чергу інші справи від-
ділу, зокрема справа приєдну-
вання нових членів. Привіти
прирекли взятися добре до
праці і ще до ювілею приєд-
нати для відділу нових 20 чле-
нів.

Накінєць, предсідник відділу
П. Мороз сказав кілька слів

про видану недавно У. Н. Со-
юзом „Історію України“ М.
Грушевського, яка повинна
знаходитись в кожній українсь-
кій хаті. Зараз зголосилось 8
осіб по вісім примірників цієї
книжки: І. Берестецький, П.
Мороз, С. Ярош, С. Музика, І.
Буцак, Н. Давискиба, Т. Ко-
стєцький, С. Бойко. На внесок
п. Давискиби, попередній всім
будуть подані пізніше, враз із
пересланням грошей.

П. Мороз,
предсідник 238 в. У. Н. С.

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Вибір популярної української
співачки.

Серед ріжних імпрез, пляно-
ваних в місяці листопада в Нью
Йорку, є теж плян улаштування
„Вечера Української Пісні“,
полученого із товариською
забавою в Дні Подяки (20.
листопада). Музичне підпри-

Стережіться більше тих, що
радіють злему, ніж тих, що
роблять зло.

Появі сніжка по вдаренню
запобіжить гарячий оклад, я-
кий дуже часто треба зміню-
вати.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

ГР. КАТОЛ. ЦЕРКОВ. св. Михаї-
ла в New Haven, Conn., пошукує
ДЯКОУЧИТЕЛЯ. Зголошення про-
шу слати на адресу: 251-3

Rev. R. WOLYNES,
123 Park Street, New Haven, Conn.

НА ПРОДАЖ

ДОМИ в любих районах. Добрі
ФАРМИ у всіх стейтах, дуже до-
бре надаються для господарства і
бізнесу. Гросерні, делікатесні, бу-
чарні, кофї патс, лонч руми — в
місті і позамістом. Жадайте без-
платний список всіх бізнесів. Ми
вам поможемо в набуттю добро-
го бізнесу. Будете нам за це
вдячні. 241,753

STEPHEN D. SATZEWICZ,
Real Estate & Insurance
32 East 7th St., New York City.
Захуйте цей адрес.

ВСІ ЧАСТИ до виправи ПЕЧЕР,
вуглевих, газових, нафтових, огріва-
чів паровою і гарячою водою, як та-
кож усім пов'язаним з ними деталям
STOVE MFRS CORP.,
182-186 Mulberry St., Newark, N. J.

ІВАН КУЧМАК АРТИСТ-МАЛЯР

Всякого рода артистичне
малювання, як: внутрішнє
малювання церков, на-
родних Домів, практичні
декорації для сцени, ріж-
ного рода картини, пор-
трети і інші, виконує со-
лідно, оригінально й по
цінах уміркованих. Довго-
літня практика на поли
Церковного і Народного
Мистецтва.

По інформації лишіть
на адресу: 253.

ІВАН КУЧМАК

артист-малюар
407 1ST 6. ST.
НЬО ЙОРК, Н. Й.

ШТУЧНІ ГАРНІ РОЖИ!

Гарні Рожи в різних кольо-
рах, як нові, вироблені старша
жінщина. Ціна тільки долара
за дозину. По гри (3) шпиги на
гладі, разом 36 шпигів, за до-
лара, 25 центів на опаківан-
ні і пересилку, разом \$1.25.
Замовлення прошу надіслати
разом з грошми. На C.O.D. не
виплачу.

PAULINA MITA
126 E. 7. ST., NEW YORK CITY

ПРИЯТЕЛІ

Ми переконались, що як тільки хтось
має з нами до діла, зараз стається одним
з наших багатьох приятелів.

Це діється тому, що ми обслуговуємо
людей уже довгі роки і завжди старає-
мося, щоби зеднати собі якнайбільше
приятелів серед усіх тих, котрим ми
даємо услугу.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Phone: Bayonne 3-0540

ІМІГРАЦІЙНІ ПИТАННЯ, віза,
нелегальний приїзд, справи моря-
ків. Відповідна поміч і поради.
Поради безплатно. 154.
LEONARD TROSKIN — Порадник
і Публічний Нотар.
87 W. 44 St., New York City.
Tel. MUrray Hill 6-0918
Час для поради від 3. до 5. год. поп.

ХРОНІЧНІ НЕДУГИ КРОВІ.

І ШКІРИ, жовтуху, тирок, мочо-
вого міхура, загальна ослабленість,
пухлякості, пухлякості.
ЛІЧЕННЯ ГЕМОРОЇДІВ
НА БАЖАННІ Х-РАУ
Поради Даром.
Екзамінація і Баланс Крові \$2.00.
ЛІЧИМО РОЗШИРЕНІ ЖИЛИ

Гонорар наступний:
Dr. BURTON DAVIS
415 LEXINGTON AVENUE,
Cor. 43rd St., Fourth Floor,
NEW YORK CITY.

ГОДИНИ ЛІЧЕННЯ: від 9 рано до 7:30
вечером. В четвер від 9 до 4.
Неділями і святами від 10 до 1.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі і хронічні недуги чоло-
віків і жінок — Шкіра і кров.
Анализи крові для подорожнього са-
лодства.
Гемороїди і жовтуху лікується без
операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY, Room 14.

Гонорар 7-7087
Офісні години: 10-8; неділя 11-2.
Жінка-доктор до обслугову-
вання і флюороскоп.—Екзамінація \$2.00.

БОЛІНІТ

Рани на ногах, опухлі ноги, на-
бряки, жовті болотні ноги, флебі-
ти (запалення жил), напухлі або
болотні коліна чи істочки і ре-
вматичні ноги успішно лікуюмо
новими європейськими методами без
операції.

Офісні години: щоденно від 1
до 6 вечір, в понеділок і четвер-
ти від 1 до 8:30 вечір. Нема уря-
дових годин у неділю.

Dr. L. A. BENLA

320 W. 86 St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

Д-Р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ
Урядові години:
Від 1-3 пополудні і від 6-8
вечір. В неділю згідно з умовою.
718 90. 17th ST., NEWARK, N. J.
(near Springfield Avenue)
Tel. Essex 3-4468.

Д-Р ВОЛОД. ГАШИЦЬ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ
І АКУШЕР
690 S. 19 ST., NEWARK, N. J.
Tel.: Essex 3-5066
Урядові години: Від 1 до 3 попол-
ні від 6 до 8 вечір.
В неділю згідно з умовою.

ПОПРОБУЙТЕ ЧИСТІ ПРИРОДНІ ЛІКИ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ЧАЙ:

Ч. 1.—ГРУДНИЙ ЧАЙ—для тих,
що терплять на кашель і
продихові подразнення ана-
лізують простуду.
Ціна \$1 за пакет.
Ч. 2.—ШЛУНКОВИЙ ЧАЙ—для
тих, що терплять на шлу-
нок і кишкові недомогання:
газ і згату, спринчену над-
міром каву в шлунок і
часове затвердження.
Ціна \$1 за пакет.
Ч. 3.—ДЮРЕТИЧНИЙ ЧАЙ—
для тих, що терплять на
запору сечі, припадковий
подразнення міхура і се-
чового проходу, та бо-
лі крижів від простуду.
Ціна \$1.75 за пакет.
Посилайте свої замовлення до:
Mrs. GRETA LESKOVAR,
507 E. 73 St., New York, N. Y.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛЬФІО І ОКОЛИЦІ

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з цією прегар-
ною металеву
труною, двома автом., караваном,
бальсамуванням, впа-
ванням Похоронного
Дому і т. д. \$295.00

Все, чого треба, з відомком оди-
ня і належностей за церквою
відправу і цвинтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуговує ширі і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347
Branch office (Phila):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.
Обслуговує найкраще.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, NEW
YORK І ОКОЛИЦІХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 135 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОД-
НОГО СОЮЗУ, А ТИМ-
САМИМ СТАВАЙТЕ СПІВ-
ВЛАСНИКОМ ШІСТЬ МІЛ-
ОНОВОГО МАСТКУ ЦЕЙ
ОРГАНІЗАЦІЇ.

ПІДПІРАЙТЕ СВОЇХ
БИЗНЕСМЕНІВ.

AS TARZAN WAS JERKED
SHARPLY BACK TO EARTH, HIS
GRIP ON TOMMY WAS BROKEN.

WHILE THE BIG
WARRIOR PULLED
TOMMY AWAY,
SEVERAL OF THE
STRANGE SOLDIERS
DIVED AT TARZAN.

THE AGILE APE-
MAN WAS BARELY
ABLE TO SAVE
HIMSELF BY A
LIGHTNING LEAP
INTO THE TREES.

MEANWHILE THE JUNGLE GIRL STOOD
STILL, UTTERLY ENCHANTED BY THESE
DAZZLING MEN, FORGETFUL OF HER PERIL!

Як Тарзан летів разом з
хлопцем в долину, він випустив
з рук хлопця. Один з невідом-
их воїнів далі держав хлопця
за ногу.

Як вони знайшлися вже на
землі, воїн потягнув хлопця
сильно до себе і його цілком
вирвав Тарзанови з рук.

Інші воїни кинулись до
Тарзана, щоб його перемогти.
Але Тарзан зумів якось їм
вирватись і одним скоком
знайшовся на дереві.

В той сам час дівчина захо-
увала цілковитий спокій. Во-
на втупила свої очі в дивних
воїнів і немов була ними за-
сміплена.